

Jasmina Topić
Privremeni boravak

Biblioteka
Element

Urednik
Gojko Božović

Likovni urednik
Dušan Šević

Jasmina Topić

Privremeni boravak

Arhipelag
Beograd, 2020.

© „Arhipelag“, 2020.

Na koricama:
Jasmina Topić,
Na ulicama Melburna
(detalj), fotografija, 2019.

U LETNJI DAN

Šta bi još napisala u letnji dan, dok odasvud čuješ
pritajenu zveku odnegde bučnog posuđa;
Priprema se ručak, a ispod odeće složeni
precizni slojevi vrućine,
kupaju te u soli postojanja.
Napolju je iznad trideset podeoka, oduzmi ili saberi
sa sopstvenim godinama, sećanjima ili namerama...
Povetarac komšijskih krošnji zove opet
na daleka putovanja ili bliske puteve
kojima je tako lako poći u susret, ali u mislima,
jer ko će bilo gde po ovoj omorini.

Glasovi dece od jutros zamrli su, cvrkut ptica,
tek slučajna stavka u mnoštvu suptilnih zvukova
mame te da želiš previše,
međutim, jedva se pokrećeš,
premeštaš upaljeno telo s boka na bok,
kao praćakava riba nasukana na sprud kreveta,
odakle se može razapeti večernja plahta
da upija znoj s tela, a belina odvede do stranputice
golicavijih maštanja.

U kuhinji i dalje dugmetaju tanjiri kao harmonika,
sastavljaju se i razvlače u zvukove začinjene zaprškom
i brundavim razgovorima,
tek da ti se učini kako to možda brodice klopavaju,
i jedan zov bude dovoljan da ponese u plavetnilo,
poništi asfalt grada,
u kojem se po omorini gušiš danima.

U letnji dan, u njegovom sveprisutnom podnevu,
sve je stalo, osim svesti o postojanju tela.
Nema senki, kao što nema hlada,
sam si, i pred sobom –
a onda te nepregledni kilometri misli porinu tamo,
gde bi se inače teško stiglo, jer je i put do prodavnice
nalik suočavanju s konačnošću, i leta i postojanja...

Ono što bi u tom trenutku rekla,
iznenada prekine dernjava komšijskog deteta,
kao razmaženog božanstva,
iskrsnula iz utišanosti doba dana. Visoko letnje C!
Preneš se, pa prebaciš opet bokom,
na još neugrejanu stranu kreveta.

MELANHOLIČNE ZNAMENITOSTI

pogledaj kako su precizno poređana
svedočanstva bivanja na drugim mestima
dok sad na policama kao okamenjena korica hleba
čekaju uskrснуće

pogledaj kakvo tiho svedočanstvo
neguješ roditeljski zajedno s prašinom
što govori o davno proživljenoj radosti
ili izgubljenoj bici čiji su učesnici već dugo
u drugim domovinama

pogledaj kako se nevidljiva ruka demijurški igra
novim rasporedima starih stanja stvari
a tebe pušta da zaplićeš jezikom u mesnate pletenice
iz kojih se ne odmotavaju reči već gorki likeri
naknadnih saznanja

pogledaj taj svet te znamenitosti
što ti uvlače melanholiju u misli kao reumu u kosti
i uvek je zima dok u strujanju toplog vazduha sobe
iznenada obnavljaš svetove
moguće još samo u knjigama.

SUMRAK JE

načeo gutljaj tamnocrvenog u konačnoj tišini
gle poslednja kap nestaje dok sediš u mraku
voliš odsustvo nakratko
kako se primiče dnu čaše

tu su stvari zbog kojih se može biti tužan
u besciljnom promišljanju
ili svakodnevnim hirovima
boga izostanaka

poruka poslata u ponoć
kao pet činova stalo u pet redova
fotografija slučajno spuštena na sto
drugi ispija kafu a ti se nadaš povoljnom
znamenju iz taloga

presijava se zatim bela limarija automobila
prelazi kilometre da utvrdi šta je još moguće
u ukroćenoj imaginaciji
dok i poslednji zvukovi
ne nestanu s horizonta prevelikih očekivanja
A i dalje svakodnevno isplivavaju *drugi* talozi –

Dan odbrojava još tih nekoliko vidljivih tragova
kao precizan časovnik
iz zone mogućeg u zonu konačnosti
jer sumrak je samo predigra

PAIN-CAKES

iz tečnog prelaze u termički obrađeno stanje
hladno je i stanom se širi miris ulja i paljevine
brašna jaja butana mleka cimeta
glasova ljudi za višekratnu upotrebu
precizni pokret zglobom odavno uvežban
takmiči se sa toplotom
tečnim i čvrstim
da što pre stvori oreol zadovoljstva
i zatim da ga proguta tama

ždžemom nutelom orasima
glasovi iz dnevne sobe obećavaju da neće smetati
danas je alkoholno veče hladno je
ljudi se okupljaju u grupe
poređani kao kolači na tanjiru
u rolnama ili na četvrtine
ulupanim belancima
kao da nije dovoljno
ulja cigareta šećera dima
stanja!

ne znam da li se može postići više
od obećanja slatkoće
u privremeno zadovoljstvo ponavljanja
ali znam kada kreneš kući
svejedno će te uhvatiti tama
strpljivo odložena sećanja
u harmoničnoj vezi sa kolačima bola u utrobi
i nekim trećim ili petim stanjima

U DANIMA KADA SE JEDE SLATKO

U danima kad jede se slatko obroci su usputne stanice
I svaki posao odlaganje je susreta
s veličanstvom od šecera
U izazovnom svetu, u fiokama, među policama,
po mogućim kućnim budžacima i ostavama,
gde kao poslednje slamke spasa
čekaju džemovi i jabuke.

U slatkim danima, ne unosi se dovoljno tečnosti,
zaobilaze šargarepe i brokoli, ne robija kusajući
zdrava hrana, i ne ide na trčanje,
ma koliko da sutra sačeka osećaj krivice.

Slatko kreće od suvoće usta, povremene jeze tela
i okretanja u krugovima kojima obeležava
mogući plen, dok ne preraste
u metafizičko stanje lebdenja,
U sigurnoj zoni
između proždrljivosti i kajanja.

U danima kad se jede slatko, ukućani se izbegavaju,
druženja otkazuju, posao nevoljno odrađuje,
besomućni treninzi zaobilaze kao obaveze
Samo kalorije kao plamići utekli iz slatkog pakla
tinjaju u svojim vatrenim uzdizanjima,
hvataju se za plamene ručice i nožice
i onda s njima zajedno skaču
veselo nezasite.

dovoljno je proteklo vremena zašto kažemo proteklo
PIŠEM TI PISMO PIŠEM TI PORUKU

napisaću poruku kasnije verovatno nikada
ne mogu prstima da otključam
ono što ostaje između redova
ponekad noću stiskam jastuk kao da davim –
plivam nevešto kroz značenja
preostalu projekciju sentimentalne vrednosti
promašene prilike ili mikrobne ostatke
nekadašnjeg postojanja
zajedničkog interteksta

šalješ poruku duva vetar kažem
u redu je ovde pada kiša
to je mogao biti motiv što se ponavlja
nosimo i dalje nečistoću pod noktima
ili ostavljamo u tragovima znoja
buduće poruke neporinutog semena
mirisa lubrikanta od višnje
crnog pojasa tužnog zadovoljstva jer
volimo da smo igrači na godišnjem odmoru

– daj mi dovoljno vremena!
– nema vremena!

koliko tačno treba da prođe
između dva otkucaja na tastaturi
da bi došlo do kompletnog
raspada značenja
pišem ti poruku pišem ti pismo
ne znam šta činim
ali umesto reči teku telesni sokovi
pljuvačke rastegljive bele providne
nekada srećne bale.

zvuk mašine za papir

UKLANJANJE DOKAZA

tako to ide
upalićeš lampu i odjednom
oreol svetla biće jedina vidljiva mrlja u
novonastalom mraku
precizni pokreti tela
u uvežbanjoj filmskoj sceni
sipaće vodu u čašu spustiti telefon na sto
i pritisnuti dugme na mašini koja uništava papir
iako ne postoji takva mašina
rez!
~~kratkog filma~~

senka neće izaći jer prvo moraš ti
spustićeš čašu vode
pored telefona na sto
kucnuće tripud pakao u tebi
dok izmišljena mašina proizvodi rezance
jučerašnjeg života

sedi popij piće
olovka je u prvoj fioci natkasne
misli su noćne škrabotine
pogledaj kako divan oreol obasjava
ono što bi još moglo da se odigra

i dalje se nastavlja rezanje misli
u špagete umnoženog očajanja
a onda podnošljive praznine

u istom svetlom krugu priviđaće ti se
možda oreol možda prsten
ili ipak ono dugme
koje samo čeka da bude pritisnuto
pa da ukloni preostale dokaze –

KAKO JE DANAS KOMUNICIRALA

Nadala se da će spavati samo još sat duže
proleće joj je već otkinulo krišku
potrebnog sna
Celo jutro je mumlala tumarala i tražila
suvisle reči spretno složene rečenice
za povode i nepogode
umesto jednog pojela dva doručka
iako je na prolećnom spremanju sebe spolja
Iznutra je teže pronaći uporne zimske viškove
gomilala su ih izneverena očekivanja
odjeci zatvorenih poglavlja
u tek odštampanim knjigama

Ručala nešto nit tamo nit ovamo
Treći dan menstruira iznenada plače
a krenula je da odspava još sat vremena
Ustala umornija
Dok mineralna voda šumi
u ukus iznenadnog uživanja
još više se nadima

Kažu napolju je danas lepo vreme
Izašla je rano jutros
Dalje ništa nije očekivala
U danima je krvarenja
Neka druga žena uporno joj objašnjava
prirodu nepostojećeg nesporazuma
Ostatak dana mumlala tumarala
prebiralala po preostalim obavezama

Sada gleda veče kako pada
tek je iznikla prolećna temperatura
Sprema se na skidanje nužnih viškova
Uporno guta tu vodu i mehuriće
i sa njima ko zna još koliko
neizrečenih osećanja
jer zaista zaista je želela
još jedan sat tog tako potrebnog sna.

PRIJATELJI

slušamo vesti što su upravo stigle

Sedimo za stolovima, slušamo vesti,
radimo to godinama
u oksimoronskim slagalicama
kao šuškanje čokoladnih bananica
kao rušenje betonskih konstrukcija
kao ~~topli~~ kakao

Čaše idu u krug, usipaju se događaji
popijeni u često trošenim osećanjima,
Slobodari se s demijurgom na ramenu
bez pravog saveta i sa umnoženim sumnjama
Ide uz replike iz domaćih filmova
pa presipa iz čaše u čašu, još jednog leta obmana

Četvoro ili više, za stolovima,
Ista partija, nova podela
Smešno je postalo biti tužan –
a opet, izgubljeni u planovima,
nadanja dovoljno mekih da ne prežive do jutra

Odlazi se i vraća u drugim ulogama,
starim boljkama, iznova otkidanim krastama
s već zaraslih rana,
Slušamo iste priče sa uočljivom težinom
pređenog puta
Dobro nam je, pa nam je loše,
a loše je, i tako godinama.

Odjednom, neko kaže: fajront!
Na kratko, nema nas za stolovima.

JADRANSKO PLAVO

na obali je tiho indigo plavo talasi se razvlače
kao reljefi jasnih geografskih udaljenosti
misli što poniru u mastilo

ljubim ti odraz sanjam ti kuću

zagledam vrhove prstiju savršeno poravnate
linije noći pokrenute iznenadnim jugom
razgrnute plahte priviđenja
po nervnim završecima

ljubim ti sumnju vidim ti crva

kažeš dolazim uskoro ali neću moći dugo
kažeš samo privremeno
nazdravljam na vidikovcu linija
ostrvlja i zamišljenih izmaglica

sve u materinu gusto je ovo mastilo
talasi prenose niske frekvencije
po srebrnkastim ribama
u noći bez odsjaja
nova godina počinje krajem kolovoza

ljubim ti dolazak nema te skoro

igraj se ratovima ali ne i godinama
dok ih još imamo
ponoć je smešno rekla bih srećna nova godina
još jedan podeok na mapi razdvajanja

na obali je tiho ljubim ti misao
toliko je tiho indigo plavo zaspalo

II

PROŽIVETI UNAZAD

Mesta koja smo mogli da obeležimo sobom
i koja uporno ne ostaju u nama posećuju nas
kao mogući životi na ivicama svetlosti
svici u noći među zbunjujućim putokazima

Nadnose se nad nama u sobi u kojoj trajemo tek kraće
od srca obeleženog nadom pogleda prema brodovima
što traže sante leda da započnu još jedan ples
u nestalnoj vatri u nadolazećim godinama

Putovaćemo unazad do njih kao do groblja izgubljenih stvari
šapat prelazi preko ispucalih usana od kušane soli
postaje žudnja za svetlošću iz unapred nepreležalih bolesti
u trenu prelaska preko margine dok prostor obeležen traganjem
pretvara se u prostor podešen po nama

Većiti mi razapeli smo jedra da po njima beležimo
zamišljena putovanja da nas dodirne skazaljka magnetne igle
izađemo iz pećine sa senkama mogućih strana sveta
uhvatimo uporni takt te muzike što se u pozivu ponavlja

Stignemo do nade kao zaloga dužnosti ili zbira očajanja
čeznući za mestima što ih ne smemo ponovo otkriti
kao bolest što joj se ne može naći lek
da ne bi poništila vreme pre nas i iskustvo u nama

Nemoj se zato osvrtni ljubav je svetlost nerazumljiva
i čitanje unazad dok zavese u prozorima lepršaju večno
samo u filigranskim radovima pesnika
tamo gde ne smemo voleti zajedno zajedno zajedno

Osim u prošlosti u stihovima na sigurnoj udaljenosti
sporim melodijama i dokonim podnevima
u nepreboljenim paradoksima među pritajenim svetlom
na iskrzanim ivicama i pukotinama

A kiša se ponavlja slika premotava u jedan isti trenutak
u kojem se boravi jer smo zaglavljani zauvek u nadanju
tamo gde trava večito čeka da nikne još jednom
i sećanje na neposećena mesta traje duže nego preostale godine.

PAPRAT I EUKALIPTUS

Sharebrook forest, Melbourne

Možda je paprat iznenada postala plava,
dok se jedna vrsta eukaliptusa danas
osmehivala srebrnkasto kao da čitava jata riba
nećujno šume iznad naših glava
I prizivala mesec usred tropskog podneva,
jer kad sanjariš budan, pun prirode,
barem plava senka pređe ti preko osetljivijeg oka.

Možda je ta paprat nekada i bila takva, u vreme
kada je još bilo dinosaurusu, kako kažeš,
a kažeš slušaj bolje, upravo kreće zov kukubara
U sledećem trenutku pogađa te davni stih,
sigurno iz prethodnog života;
Danas je paprat u tvojoj glavi isto što i palma,
dok se proteže u senci džinova eukaliptusa –
Na drugoj smo strani sveta i osećam, misao se
rascvetava u južnu hemisferu drugačijih otkrivanja.

Dok nastavljamo putem,
pevušiš stalno pesme popularne
iz vremena naših roditelja,
sunce je visoko na nebu, zemlja jarkocrvena
ponegde na mestima odrona, a ne znam zašto
toliko puta treba iznova reći da je sve
u ovoj prašumi plavlje –

Paprat i eukaliptusi i mi, usred nervnih završetaka sveta;
Možemo da budemo i potomci dinosaurusu
s onim teškim nazivima što zvuče
kao reptaurusa, usa, cefalusa...
što se tako dobro slažu sa škripom kamenja pod patikama.

Reči su i ovako da se izmišljaju –
jer kada dođu ćutljivi minuti, iznenada progovore ptice
u visokim krošnjama
Gledaj! – Tiho!
Izenada, pojavi se retka ptica-lažljivica,
ona što svaki šum i zvuk ume da oponaša.

Kažeš, baš sam srećnica, to je privilegija,
a mislim kako se upravo obnavlja
neko stablo nerava u mojoj glavi,
ovde, pred čudom novog sveta.

Sada više nisam sigurna da li je paprat poplavela
ili sam ja ozelenela, pa iznova ponavljam imena
tek naučenih vrsta eukaliptusa,
dok se pešačka staza vijuga
zajedno s našim gubljenjem i pronalaženjima –

I onda opet zamišljamo
koliko puta je dovoljno upotrebiti reč plavo
u pesmi o drugoj boji i sasvim drugog značenja.

KAKO IZGLEDA ODLAZAK

St. Kilda

Tim putem se na isti način prostire svetlost.
Želi da sklopiš kapke, njihovu modrinu od prethodnih kiša,
Ubrzano se smenjuju trake da poklope
tihi jecaj, sitan vez nevidljivih suza;
Sediš za volanom i voziš, siguran u još jednu nedodiju –
Međutim, ni to nije dovoljno daleko jer znaš,
kakvu si razdaljinu upravo prešao
I da se još nisi vratio,
da možda povratka i nema.

Svetlost izgleda bezgranična i stvara zlatan presek
tvog sumnjama ispunjenog dana, ali tu je još i toplina
stiska ruke, osmeha koji nije trebalo da se dese;
Miriše na život, na povremen nervozni znoj,
Hladno ti je, dok se ne osmehne ona,
usana punih tebe, sažvakanog i progutanog.
Nikad nisi pomislio da se može biti tako blažen,
kad te neko pojede do tvog mraka,
pa te otkrije ponovo celog
A zlatna svetlost, pred sumrak sjajnija –
zavodi zbog skorog rastanka.

Leprša joj kosa, vozilo je u pokretu, i svaka je vlas
vrednija od tek stvorenih dilema
U tvom srcu ona ista brojanica
odmerava broj otkucaja, a i kilometara –

Svetlost je bezobzirna, dok svuda prodire:
i u dnevnu sobu, i u kuhinju, na krevet,
pored kućnih papuča.
Obasjava ti život, dok tražiš preostale senke,
ali nema više sigurnih mesta.

Ne da ti mira zlatni presek, ni ponesen kamen,
što pamti prošlost korala, kao i trake svetla,
ali i njene ruke, njene ruke,
I predosećaš da skori sumrak obećava nove susrete.
A možda ipak ne.

DRŽALA JE TVOJU RUKU NA IVICI SVETLA

na visokoj krečnjačkoj dini sa koje se pruža pogled na kraj
iako dobro znamo da ovde počinje drugi deo sveta
u ravni s jednostavnim pogledom koji ti je nudio
perspektivu horizonta i vertikalu mekog ponora
ka uvalama vode

nije mislila da treba izgovoriti bilo šta jer je držanje
za ruku bilo jedina pojavnost tog sveta
izmaštavajući kolonije mrava i glasove kupaća
na nepoznatom terenu u nedodžiji okupanoj svetlom

držala si se za ivicu susreta unapred prepoznajući
odustajanje od večnog zarad vernog malog boga sveta
dok je okean pretio hladoćom i nervoznim stomakom
sa ruba uzvišenja se svakog časa moglo meko obrušiti
u skrivene zevalice na plaži ispruženih tela

dole u predvorju talasa dok je leto prolazilo uviralo se
u suprotnom pravcu a još jedno nago telo slučajnog prolaznika
remetilo je prebacivanje s boka na ulegnuća u tamnožutom pesku
dok su prsti kao rakovi tražili najsigurniju školjku

u podnožju krečnjačke dine s pogledom na novi početak
iz utrobe je izašla mučnina već odigrane borbe
sila zakona prirode dok svetlo nije skliznulo sa ivice
tada se krečnjak srušio u nagli prekid i svetla i boje

iz odsustva znalo se samo novi poredak se uspostavlja
potresi oblikuju seme onog praznog prostora
između dve šake u novi život od znoja i soli što će ipak naglo
biti prekinut nedostatkom svetla
trebalo je samo da i dalje drži tvoju ruku.

KRATKI REZOVİ

Berlin

Dani mogu da prođu u prebrojavanju stanica,
sa ogoljenim zidovima ili reklamnim porukama,
ili u dugim vožnjama kroz gustiš zelenila ka periferiji,
dok ne zaboraviš gde si uopšte krenuo.

Dane možeš da poređaš po izlascima u određene
delove grada, po broju popijenih piva ili poređanih flaša,
jer ovde se sve može reciklirati, možda i tuđa sećanja –
Tvoja misao već je melodija uličnog muzičara
Ili velika poljana nedeljnog buvljaka,
pronađenih i izgubljenih uspomena.

Kao na filmu, pred tobom su kratki rezovi
između podzemlja i nadzemlja, senke i svetla.
Toliko daleko od kuće, da sve može postati kuća;
Slike se smenjuju u jedan isti jedva čujan ritam gradskog voza
Poznati simboli pobeđe i velikog parka,
veseli ljudi duginih boja ili ostaci Hladnog rata,
U svakom slučaju, usred si karnevala.

Biraj glumce, ili ostani statista!
Utakmicu ćeš možda izgubiti u gostima,
ali ovde se više ne broji pobeđe, samo sloboda;
i u danima kada se izgubiš jer su vozovi privremeno stali.
Talas smeha te odnese privremenoj kući –

Nakratko, prestane da bude važno prazno mesto
što ga svuda носиš u sebi, jer uvek možeš nazad u voz,
da provodiš dane u prebrojavanju stanica, poređanih flaša,
statua, simbola i spomenika; ili da kriškom lubenice
rashladiš jednjak što gori od neizgovorljivih osećanja.

PADA KIŠA NAD OKEANOM

Half Moon Bay

Mart je najgori mesec, molim te da se složiš sa mnom,
barem oko toga, ali bez prateće šansone
iz bezbrižnih vremena koje ne pamtimo.
Probudi te kad se ne nadaš, ostavi te u čudu,
je li proleće ili jesen, ili je svejedno;
Pretoplo je, kao da odjekne: prekasno je –
A kiša pada nad okeanom,
gusta kao zavesa iznenadnih radosti
što su istovremeno otopljene tuge
Mikroflora i mikrofauna preneti s kožom,
U novi dubok udah pod iznenadnim pljuskom
nepozvane požude.

Mogu da ti kažem, ovih dana sam
okrenuta naopačke, smem da imam i opravdanje
Barem u očima onih što tvrde da je Zemlja ravna ploča
Jer evo, padam na glavu, a smejem se,
I ubij me, a čućeš: dobro je!
Ploča škripi na reči mart, mesto, dva, dvoje,
svaka me reč za toliko pogađa,
A kiša pada nad okeanom, tako gusta
kao zavesa iza koje bih da te krišom posmatram
Kao nekad kad je bilo lepo imati ideale.

Mart je, barem prećuti to slaganje, dovoljno je
što se poigrava s prepoznatim namerama,
ali pronađi suvo mesto usred pljuska
da se onda jasno uoči sparina
koju je toplota s kišom donela.

Priznaj mi, da li je pesak koji vidiš iz sobe
i dalje žut, i koji ti je stih,
je li *seti se, Barbara*, upravo na pameti,
Slobodno spomeni i taj rat jer rat je upravo počeo
A kiša pada nad okeanom, tako gusta
da prekrije tragove veselih ljudi
što su hitali ka suncu,
dok danas obuzima samo preterano zanesene.

Razliva se tinta, još juče se s njom moglo pisati,
a danas je pljusak, neizdrživa vlaga koju treba skupiti
sa iznenadnih upoznavanja,
kao da je svako zrno peska postalo crveno
i da ključa ovaj najgori mesec;

A kiša pada nad okeanom, tako snažno
kao zavesa iznenadnih radosti
što su istovremeno otopljene tuge
I urezuje u kožu i pljusak i iščekivane uzdahe
U novi dubok udah, dok ne potopi obe obale,
I kiša se konačno ne sruči u veliko more.

III

TO ŠTO TI SE RADUJEM

Odjekuje trgom tiho kao i usnulo podne
kad je veći deo trga progutan senkom
a sa tebe kaplje znoj
Negde u susednoj ulici tražiš
rashlađeno pivo ili krišku lubenice
da te ulepi sasvim u prisustvo
jednog običnog letnjeg dana

Radost bučne u vodi kao more što strese
jer si užarena lopta, pa se rasprostire
s prvim pogledom prema kamenom dnu

Plavo je dno, plavo je
Ta te misao u prikrivenoj radosti umiruje

U senci sobe posteljina izglaçana,
štirak podseća na čisto,
na skoro prisustvo i susrete;
ili da negde niže u ulici teče život –

Oseća se zaprška, ukus maslina i belog luka,
i riba cvrči na uzavrelom ulju;
Telo je orošeno kapljama znoja
A trg je tih dok strpljivo čeka
buduće korake –

To što ti se radujem, dovoljno je
kao i slika koja postoji
samo u budućnosti
i presijava u kaplji
pa odjekuje niz ulicu
još daleko od nas.

JADRAN
isečci stvarnosti

Vela Luka
Rovinj
Starigrad

Svet se prebacio na drugu stranu boka
na malu suštinu mleko iz smokve
svrabež od lista i makiju
prolazi kroz stvarnosti
u letnjim papučama
po crvenoj zemlji
Spuštanje do obale
istraživanje kamenjara
nebrojenih zavijutaka
kozjih stazica
Uprla je prstom toplota u tebe
Nema skrivanja na moru si
Nema stvarnijeg od tebe
Ovde
Sada
Svet je na pravoj strani
okrenutog boka
sve dok udiše so

Bilo je dovoljno poneti peškir
 sestiti na bicikl
 pronaći spas od grada na poluostrvu kupaca
 Stazicama kroz retku šumu
 tražio se deo zemlje
 s pogledom na more
 Granica horizonta bio je šešir
 donesen s druge strane sveta
 Sanjati meridijane i paralele
 nevidljive linije pa niti rebraša*
 špartati i u prostoru odsustva
 a slučajne otkrivenosti
 koja nagriza
 Preispituje
 koliko je dugo moguće
 živeti u zemlji poluostrva i očekivanja
 Bicikl peškir tegla s tartufima
 graničnici dovoljnog sveta
 bivstovanja
 i uživanja
 Dole na kamenu
 rešavaš ukrštenicu budućih zamršenosti
 Vertikalno: mleko kokosa
 Položeno: orgazam bez dodira

* Vrsta meduze, bezopasna; mogu se naći uz obalu Istre.

III

Skriveno ostrvsko groblje
i niz četinara
ono koje štedi grobove od zemlje
čuva partizanske table sa imenima
smenjjući krstove i petokrake
Nekoliko prezimena što se ponavljaju
tužnosmešne poruke preminulima
prijo-zbogom
Crkva i zvonik nadvisili su
sve druge spomenike
u ovim usamljenim tačkama u moru
jer zna se šta dominira okolinom
isto koliko i more
Kroz drvorede do groblja
tišina ispunjena zrikavcima
Kakofonija istorije u jednostavnim zvucima
ostrvskog pejzaža
Mislim više puta posle o tome
dok nanosim treći sloj
mleka za sunčanje
ali umesto narodnooslobodilačke
u daljini čujem Olivera
dvaput sam umra
sad je tamo među drugima
među svojim

Trebalo je napraviti spisak pročitanih knjiga
prebrojanih ježeva i ulazaka u more
kao višemesečnih priprema
Spremiti se bolje u mislima
nego iščekivanim danima do dolaska
Trenutak je kupanja
bez gornjeg dela kupaćeg kostima
lakšeg flertovanja tela
sa već poodmaklim danom
Dani bezopasnih meduza
zbog njih je plivanje kao boravak u utrobi
fluidnog prisustva
Sutradan već
s koferom prema stanici
Ko su ti ljudi
tako su kratko boravili ovde
šetali noću pored obale
podelili vino ribu so i dodire
pravili se da se poznaju
Ili se upoznali bolje
nego što su to umeli da izgovore
Odlazak je bio pitomiji nego uskovitlano
letnje nebo u iščekivanju
tog dana kad su se susreli

Znaš koliko dugo treba da se sjediniš s krajolikom
 poznati su ti obrisi obale
 na putu s plaže preko brda
 poznata i mesta gde se bere divlji origano
 čuva štek rogačice
 ruzmarim koji će uveče dati aromu
 spremljenim sardelama
 Mašu ti lokalni galebovi s druge strane rive
 vešto okreću brodice
 u pozadini peva klapa
 ružo moja crvena
 Predvečernja bonaca
 nakon toga kreće ples sabljama
 fešta i fritule
 signalne lampe ukotvljenih brodova
 Novi fosili svakog četvrta
 za ona dobra stara vremena
 Koliko dugo treba da budu izbrisane prošlosti
 donete ovde s knjigama i gradskim talozima
 Poravnate sa linijom plavog na plavom
 Koliko da se pretvoriš
 u stabljiku divljeg origana
 lista masline i rogača
 A onda načneš podnevno pivo na kamenu
 kao i svakog dana
 skočiš u vodu blago pijan od svega
 i zaboraviš na
 Arsena

Kad zaboraviš juli onda pošalji razglednicu
 nek to bude umesto knjiga koje smo čitali
 I nek bude nekog
 ko će uporno mahati sa otoka prema obali
 jer ljude uvek treba ispraćati
 s nadom da će se vratiti
 Koliko reči je načela so
 pojela papir na mestima čitanja
 a koliko obeležile sasušene travke
 mirisi i ukusi i istine podneblja
 Svaki put kada se zapeva trgnem se
 mislim da poruke stižu izdaleka
 dok ne prebaci talas
 da proguta
 još jednu nežnost ispodvlačene stranice
 Ostala je kuća iako više nema ljudi
 a misao je i dalje u svakoj šupljini kamena
 u glatkom šumu oblutaka
 dok ih talasi iznova valjaju
 sa onim neposlatim razglednicama
 Na stolu nova ukrštenica
 Uspravno: nema nikoga
 Položeno: sidro u plitkom moru
 Danima po koži
 umišljeni miris kokosa
 I onda iako nisi tu
 čujem kako pevušiš Arsena
 s nekim datumima jula

VII

Dolazi u ponavljanjima
kroz jednoličan ritam u polumraku sobe
uvek zagledanost u more
malu suštinu mleko smokve
udara talasima o vrata
udara i povlači se
Raste ti na čelu petokraka
pet koraka izlovljenih iz sebe
smenjuje glasove prošlosti
i onog što upravo postaje prošlost
Jednom opet ovde
u letnjim papučama
Isti ritam uvek isto
plavo je plavo je
Smirenost dolazi u ponavljanjima
zemlje ribe soli crvenila
Dolazi u po-na-vlja-nji-ma ta-la-sa
I onda kad zimsko more sakrije boju
pred ljudima i stvarima
bilo kog izgubljenog sveta jer
tamo si stvarniji od sebe
na pravoj strani okrenutog boka
sve dok udišeš miris soli
i ima dovoljno zraka

IV

RAZIGRANE LASTE

Sućuraj

*Odakle vetrovi koji se lelujuju u prozorima?**

U kući ima prozora, ali moru nije potreban krov, niti vrata.
Stepenicama se penješ da sumrakom bolje osmotriš nebo,
bliskost mora, šum iz mraka; Umesto riba, laste –
razigrane kruže, dok ih ne zameni zvezda.
Odjednom znaš, kraj je leta.

Nije samo plima i oseka, svako veče na krovu kog nema,
prati se i putanja Meseca. Eno Marsa! Tamo je Venera! –
Miris smokve još bolje naglašava gde je stid, a gde su
druga previranja. Umesto zvezde-padalice,
prvi put padne ti u pogled svetlost slučajno preletelog meteora.

Daleko jesi, ali ne možeš dalje; sad si predana njihovom letu,
Telo ti nepomereno kruži iznad glave. Ipak, kuda
s mirisom soli, dodirom još ugrejanog kamena?!
Upornim pticama, kao iz misli da su izašle;
Ah, lastavice! – zbog njih, srce treperi na vidikovcu,
iznad tuge i izvan spokoja.

Još jedno veče, ista pozicija Marsa, Venere i Meseca.
Kuća se trese od nemira, kao da nema veze,
srce ti kaže, ostani gde jesi,
među visokim šibljem komorača, u linijama mora i ostrvlja.
Tvoji nerascvetali kapari, u snu će se odmotati, u utrobi,
kao neispunjena očekivanja, spasiti ponovo neki zid plača –
Ipak,

* Jovan Hristić.

Odakle vetar? Ko otvara prozore?
I ko ti u to ime uporno šapuće ono nemoguće?
A već sutra ćeš da lelujaš kao zavesa,
što sakriva tek stvorene uspomene.

BEZ PATETIKE

Važno je ustati, udahnuti duboko i biti svestan,
noć se završila pre nego što je snom razdvojeno
tvoje hoću i neko biti,
Pre nego što si pustila svetlost da te uvede
u takav – kakav je, dan ispunjen svešću o daljini Drugog;
Misao traje u stalnim premetanjima po krevetu,
svakodnevnim poslovima, mnogim uplitanjima i
jedva čujnim zvukovima, a onda stigne poziv,
pa ti s druge strane slušalice
izgovara one prave reči,
pa vam se dešavaju *te prave reči*.

Sve je u redu.

Važno je popiti kafu i napraviti doručak,
kao da ne znaš, tvoj najbitniji obrok bio je
pre nekoliko sati u podeljenom snu,
u različitim godišnjim dobima u kojima se boravi,
i pada ti na pamet *Norveška šuma*^{*},
iako se više ne sećaš ni radnje ni likova,
ali mogla bi da započneš priču o dovoljno gustoj šumi,
i o korenju što se neprestano grana;
pa vodi u stranputice, još zelena nadanja.
Sećaš se kako je neko mrgodno rekao sinoć u prolazu:
Ma, proći će! –
Prolazi, naravno.
I kupio još jedno pivo da bi skliznuo u noć.
Međutim, razgovor traje

^{*} roman, autor Haruki Murakami

Ti prolaziš!

Važno je to reći konačno bez pretvaranja, igrate se stvarima odveć ozbiljnim, ali jednostavnim da bi izgovorio: videćemo se, ili dobro sam. Lepo mi je.

Dok ustajete i dišete i dišete i dahćete,
a lica i poruke razlivaju se između danas i sutra –
danas bez izgleda da opstane do sutra
Sutra, u previše imaginacije od koje će neki dodir
postati uskoro i stvaran.
I to je zajednički život.
Bez patetike.

POZIV

Tražićeš primer u sholastičkoj raspravi o igli i anđelima
Ovlažićeš prst spremna da skineš uskršnju farbu,
otvoriš još jednu stranicu knjige, ili običnu kesu iz marketa,
uporno i nervozno, kao da treba sam život
pred tobom da se otvori –
Običan, praznični mirakul.

Pokušavaćeš da se setiš u kojoj si knjizi
ostavila sroliku detelinu ili koji stih te je preveo budnu
preko još jednog mosta, u isto doba tamo neke godine.
Jutros, anđeo ima velike uši i doneo je nekoliko
omiljenih čokolada,
a dan je vetrovit s mestimičnim nagoveštajima...

Hoćeš li se takvom uskrsnuću ponadati,
Ili će te blago zaboleti želudac jer si primetno uzbuđena;
Osunčana prošlost menja oblike,
rastegljena kao žvaka – ona koju dugo premećeš po ustima
i kada nestane slast, a inercija je pretvori u naviku.

Pucnućeš prstima i sklonićeš se s vetra,
zašuškaće omot čokolade. Srce će zaigrati na tu slast.
Tražićeš još jedan tajanstven primer u nasumično otvorenoj knjizi.
Poruku, naravno, s druge strane,
Ali u praznično jutro, bićeš nadglasana zveckanjem escajga
i uzvišenim glasovima TV liturgije.

Poteći će krv iz prsta probodenog iglom
sa koje je upravo jedan anđeo, umoran, sleteo
i napustio raspravu željan profanog smeha.

Ali glas koji ćeš čuti,
neće biti sa nebesa, već iz slušalice
Reći će zdravo, i misliće i na tebe dok izgovara:
smiluj nam se i izbavi nas
od onoga što je u nama, anđele.

TI SAMO BUDI DOVOLJNO DALEKO

Budiću se kao da je svet olakšan za jedan nestanak
Makar on bio i moj, ili tvoj. –

A nestaće samo udvojenosti u prostoru,
neizdrživom za sve što prošlost uporno izvlači iz senke
i onda kada je napolju mrak, pa senke ne haju
da ih bilo ko prepoznaje.

I onda, kad se neke zime budeš prisećala,
kako su te ulice grada vraćale na poznato mesto
u jednu istu odigranu predstavu.

Nestaću i ja negde, dovoljno daleko, kako kažu,
a na svakom kraju sveta postoji drugi kraj.

Ne znam čemu to: počinjemo ponovo! –

U tebi toliko nezavršenog posla, barem koliko i
mogućih početaka.

Poklekneš, pa onda opet ustaješ u nameri
da od hrabrosti načiniš novu religiju,
dok figurice totema vešto skrivaš na dnu police
sa uspomenama.

Možda samo zbog toga treba mesiti kolače
tako da se u šećeru, testu i filu,
poravnava večita neravnoteža dugogodišnje gorčine.

Čovek može biti i ostrvo, pronaći i najdalji kontinent za sebe,
Sa egzotikom, peskom, novim fotografijama iste nesanice.

Sve je: baš-baš. Naj! –

Biće savršeno, kao što uostalom svaka iluzija i jeste.
I takvu usamljenost delićemo.

I ko će te uopšte pitati za hladne i tmurne dane,
kišovita jutra kada senke prošlog dolaze sporo i neminovno
kao ukočena leđa ili prvi znaci reume;
I ko će prelistavati stara pisma, a nove bore,
kad u krevetu već drugi život teče.
I ko će te, ko, opominjati da ti u srcu uporno truli
još jedno, malo i sad već sasušeno,
kao cvet na stranici knjige koju negde, neka daljina,
i dalje ispisuje.

NOVEMBAR JE MESEC TRULJENJA

Pančevo

Kažu, lišće će uskoro sasvim opasti.
Ujutru čak dovde miriše tvoj umešeni hljeb,
iako iz njega izvlačim samo ono *lj* kao božansku sredinu,
da ga u pesmi stigne bilo koja moguća simbolika.
Belina tela, ako ikako može –
Miris hljeba vodi ka najtoplijem mestu u meni.
Novembar je mesec truljenja, dušo, i dugih šetnji kroz maglu.

Kažu, nežna pisma su za tmurne dane,
a uzdasi za tiše noći, kad i bodljikava priča
utone u mekano ćebe. Stajališta pusta, autobusi retki,
Znam, međutim, toliko daleko se ne može. Ni autobusom, ni vozom.
Novembar je mesec truljenja, dušo, i dugih šetnji u istom krugu.

Kažu, što zamesiš leti, dugo kusaš kad krene zima.
Hoćeš da ti neko gata kroz paru čaja ili kuvano vino,
ali sve češće ti glava bude teška i od takvih mamurluka.
Vrtiš se kao mačka, što rado prede, onda ode kao i letnja uspomena.
Novembar je mesec truljenja, dušo, i trulimo setni, kao vlažno lišće.

Doći ćeš, kaže pesma, ruka će ti ostati u vazduhu
nakon pozdrava, kao da opisuje još jedan krug,
i bluz će svirati iz obližnjeg kafea,
A biće hladno, s lišćem pocrnelim.
Ipak, osmehnućeš se jer eto nas, u sva četiri godišnja doba,
da podelimo kifle u neka bela jutra, nakon truljenja.

Otići ćemo uveče na premijeru filma. Nakon toga,
ušetati u nove magle; čajeve, hljebove, uzdahe, dok ne bude
toliko tiho, da više i ne postojimo.
Novembar je mesec kada će svelo postati belo,
kao i sneg, i kao pepeo.

NOVI PROZOR, STARA VRATA

Tako treba da bude, kažeš
Reč ravnoteža rasklapa se na dužu i kraću stranu
Ispadaju jabuke s tanjira na fotografiji
i one su dovoljne za greh
Migracije su na unutra
Pišem reč kiša kao da gutam reč ravnoteža

Jabuke stružu želudac,
a one poispadale, kotrljaju se po parketu
Daske škripe umesto misli
u tupe udare njihovog mesa.
U svakom trenutku smo verne kopije
svojih predstava o kopijama
One koje ipak zagrizaju jabuku.

Tako treba da bude, smiri se
To je samo novi prozor iako ćeš proći
kroz poznata vrata i isti ćeš vidik
imati pred sobom.
U šaci će ostati kvaka i oglodana vočka
Ušetaće promaja kao konstanta
zbog stalno otvorenih vrata
Zvezda semena čekaće da bude posađena
i nova ravnoteža uspostavljena, ipak

Vrag je odneo šalu, to znaš,
a ostavio tri tačke
da se lepe kao mete
na toj promaji i u pogledu.

U PROLAZU

Odzvonilo je, rano popodne.
Slika mediteranske dokolice bila mi je pred očima,
telesno zadovoljstvo, koža upaljena od sunca,
pa zatim i od ugrejanog kamena
Mnoge slike, poneke ne baš toliko udaljene
Druge, samo u sunčanoj izmaglici koju je vreme navuklo.
I, kakva je korist od sećanja na davno uživanje,
a opet stigne te:
miris borova, hladnoća što se lepi za telo u vodi,
tačan broj prikupljenih oblutaka, rešene ukrštenice;
Plutanje koje oduzima sve osim osećanja
da si tu i sada, i bliska ti je ruka što maše sa obale
~~a više nema te ruke, ne vidiš obalu.~~

Toplotu stiže večerje da je spusti na jedan,
zaustavljen trenutak u vremenu,
U zvuk čaša, escajga, ukus isečenog
srca paradajza... pogleda što se prevode u stvarnost
i vraćaju ponovo u nemušte jezike.
Belina sira i zasečenog mesa iznova oživljavana usnama –
Sad je u uspomenama.

Gde si? I koliko dugo je to isto za tebe –
znaš da vreme iskrivljuje sećanje.
Da li je sada lepše, ili samo drugačije?!
Zvoni za rano popodne, kažeš u sebi *prerano je*;
Ili u tom zvuku još jedino čuješ
kako te kratko i neumitno opominje:
otišlo je.

U REDU ZA POLAZAK U MATERINU

Otići na jug s kostima još punim zime
Autobusima koji kasne, kolekcijom neponištenih karata,
S gorkim ukusima opijata istorije.

Još juče se sa prijateljima moglo pričati o umetnosti;
koliko godina je potrošeno, ko je protestovao,
i da li si ustajao u pola noći,
palio radio da čuješ je li se smak sveta
konačno desio
A tamo u noći, žmirkalo je poneko svetlo
i tišinu je protočnom činio uključen bojler;
Radio je krčao na većini stanica,
osim onih gde su vladali narodnjaci.

Koliko godina još imamo?
Rasparanih špilova karata
za nas uspavane, ili one što već dugo nesaniče,
preosetljivi na raznorazne šumove
što nikako da se pretvore u glasove

Za pionire i pionirke
dok i dalje čežnjivo traže priliku
da se spuste na Jadransko more
u bivše živote svojih roditelja
u postjugoslavije.

Otići na jug, ali i ptice selice se vraćaju
u staro stanje stvari, iste boljke i nove države;
Vetar nosi kese, pokreće lovce na vetrenjače
i duvače u pištaljke:
hvatače na vetru.
Još juče smo pričali o poeziji, sutra ćemo je pisati

ako opet nostalgичno budemo uključivali radio-prijemnike
u iščekivanju bilo kakve revolucije.

Sove sovuljare
Izbeglice sanjaju granične prelaze
Pesnici mrtve prirode
Građani se iselili

Kosti krhke kao zimsko granje, bele kao krečnjak i mlade nade;
Jadransko more je plavo, birokratija nepodnošljiva,
iseljavanje ne-moguće;
Na ijekavici, ekavici ili ikavici,
Lakho bomo prihajali
možda sledeće godine!

Autobusi uvek kasne, osim ako polasci nisu otkazani,
onda karte posluže kao obeleživači za knjige
Razonoda za nostalgicare jer,
Pristižu li s druge strane više bilo kakve poruke,
Ili smo spali na slamke i stihove.

Otići na jug s truležima sadašnjih država,
Ne pitati koliko nam je ostalo godina,
Da li se smak makar malog sveta konačno odigrao
Počinje li novi rat, kreće li bombardovanje...
Kad se u po noći preneš iz sna
Nesiguran u kojoj stvarnosti se budiš
i budiš li se?!

Sutra ćemo opet pričati o umetnosti, razmenjivati knjige,
sličice, poezije i salvete; Krčaće tranzistor
dalmatinske radio-stanice *Moj galebe*,
čekajući polazak u materinu –

Otići na jug uz omiljenu pesmu
i potopiti misao u jadransko plavo
to je još ostalo iako postoje granice
drugovi i drugarice
drugovi i drugarice
drugovi i drugarice

UPUTI JOJ POZDRAV, ALEKSANDRIJI KOJA ODLAZI

Miris ustajale vode i dokova, zapaljeno šiblje,
zvuk motora i dosadni komarci dok povrh vode i u vazduhu,
osvajaju nove teritorije, kostreše milimetre kože,
remete vrevu i ljude
što nisu dovoljno daleko odmakli odavde –

Godinama se spremaš da napustiš takve slike
iako te nikad neće napustiti grad-pacov
na vidiku koji tone; Zelenilo je sivlje svakog proleća,
kako teku godine – u godine sabrane unapred,
u ono što je sluh obmanulo a miris prevarilo,
osim tog mirisa močvare.

Spreman godinama! – nakon još jedne revolucije, da napišeš stih,
ispod imena prgavog književnog velikana,
~~u senci pančevačke crkve~~ podeliš maliganska sećanja,
i sačuvaš jedine preostale nevinosti
meandrirane zaludnim nadama.

Aleksandrija u tebi se konačno udaljava,
kao i neodigrani planovi – nekada putokazi za bolje;
Dosadni rojevi komaraca ipak neće izostati,
sa njima i sledovanje vesti o velikom sutra;
Teren gradske šume pokrivaju tek posečena stabla,
stojiš u mestu i vidiš, korenje palog drveća
sa zemljom te i dalje umrežava.

Svečana muzika prati promenjeno lice grada a istog vašara;
Isto je i ovog proleća, iako se u prazno broje godine;
Udahnućeš vlagu iznad ustajale reke, da te nikad ne napuste,
mirisi grada koji gubiš još jedanput; dok odlaziš ponovo,
a ostaješ, ostaješ, spreman na to godinama.

USTAJEŠ U NOĆ

budiš se mimo jutra
ruke ti se prikazuju kao štipaljke
za sušenje novih nagoveštaja radosti
ili istih pogrešaka
kao fotokopije stalne smene
punoće – praznine – punoće

volela bi da umeš da sviraš bluz
jer je kišni mesec
kako bi bilo dobro posmatrati
tu sliku iz voza
u monotonom zvuku trenja sa šinama
ili na velikom platnu
dok se pitaš da li treba
ponovo pružiti ruke prema svetu

sad ustaješ u noć
srce ti lupa kao adrenalinska bomba
braniš se telom telu od usijanja
dok te tako ne izgura u dan –
onda se dani sporo vuku
pa preskaču iglom na istom mestu
i pevušiš bilo šta

ali ipak se raduješ
zašto te to čudi
vreme je cvetanja lipa
kako se onda odbraniti od ranjivosti
nije li dovoljno što ti se boje i među senkama
ponovo prikazuju

previše kiše je palo u te radosti
još se zemlja nije osušila

a sada ustaješ u noć i bauljaš po tragu
budućeg obrisa tela
u koje ćeš leći
i po ko zna koji put
ništa ti više nije isto

ŠTA JE TO NOĆ DONELA?!

nekoliko kratkih gutljaja pića
pojačane misli ali bez mistifikacije
ne znam kako se kaže ali udahnem
još jedanput pre nego što razmislim
da li uopšte treba reći
šta je to noć donela?!

svetla su svejedno depresivna i kišna je zima
kišna je zima da kažem još jedanput
tako zvuči značajno i neka je slika da traje
niko više ne propada zbog nesporazuma
ili neodgovorenih pitanja

nekoliko kratkih gutljaja oštrog pića
hrabri te *samo nastavi da hodaš*
i hodam u mislima nikako da me neko zaustavi
kaže *osvrni se i pogledaj oko sebe*
šta je noć donela tebi a šta meni?
stvari treba pojednostavljivati
da bismo stigli do sadržaja
što nam u slikama krađe život
i raščinjava svet ~~bez mistifikacija~~

nema odgovora iako se sve vreme hoda
prema mogućim signalima
od kojih će se barem jedan
spustiti na nas kao deus ex machina
i reći jasno u lice to što je noć donela

NIJE SVAKI DRHTAJ OD HLADNOĆE

Pristojno je rukovati se i pitati: *kako si?*
kao da se time iznova uspostavljaju
još moguće ravnoteže u svetu
U svim *dobro sam* odgovorima ili i u onim danima
kada ti ništa ne ide pa hladne prste kriješ kao zmiје
pod savijenim butinama umesto sleganja ramenima –

Tako je odraslo naći svakom razlogu uzrok i verovati
da bivamo nefunkcionalni jer se ne usuđuješ
da dublje zagrižeš u nečije meso

Ti sokovi postali bi lako deo tvog sveta
to uznemirenje izaziva podrhtavanje u vazduhu
remeti brisanje prašine s polica
ili planirano veliko spremanje;
svako malo pa se dešava između ručka i večere

Više ne kucaš nežne poruke jer avanture su da prođu
sada nastupaju ozbiljne godine za slatko od trešanja i ajvar
Novi recepti za stare sumnje i već poznate snošaje
međutim, pristojno je rukovati se i reći: *jebi se!*

sve dok mera znatiželje može da se poravna
sa potrebnom količinom žudnje jer
neki drhtaji nisu ribe da trzaju
na prve mamce vešto obmotane oko udice
već se rasklapaju na plemenitije vatre
kada prođe prva nelagodnost tela zbog hladnoće.

GLASNICI

Ustajemo svakodnevno iz svojih malih smrti
zašivamo novootkrivene rupe
u pogledu ili u jučerašnjem odelu
da nas zaklanja
od nevesele stvarnosti
Preživljene smrti rado pospremamo
s rasparenim čarapama
dok preteći vire iz besprekorne beline polica
na koje tek treba poredati nove sadržaje

Ne volimo takva sećanja;
ali ih krišom gledamo u prolazu
Očekujemo kao spasitelje;
Svaku nesavršenost
što iz života viri
da stvori nabore ili zakrpi rupe

Svake nedelje neprimetno ustajanje u tišinu
u pauzu između dve buke i žagora
Početaka i kraja
zaturenih sećanja

A oni
glasnici malih smrti
pojeli su nas za večeru
pre nego što im se bilo kakav trag uočio
Onda porodili nazad
u svežinu otuđenih jutara
što smo nastavili da živimo –

I mi
ustajemo i verujemo
u buduće velike trenutke
dok preživljavamo
i dalje
nevidljive male smrti

NA KRAJU DANA

Na kraju dana bulevari su zakrčeni
ljudi idu pa se vraćaju u istim putanjama
Tek trenutak pre nego vetar počne da
uvlači u svoje male kovitlace
jedino lišće i smeće
Nastupi tišina.

Tada sakriješ vrh brade pod rub jakne
Zaštitiš barem jednu misao
sa samim sobom izgovorenu:
Da li te je neko video?!

Šta onda sa duhovima i njihovim glasovima?
Živima i mrtvima može se reći i tako
Kažu da poruke neprestano stižu
misao je dakle uvek uručena!

Na kraju dana odustajem od toga
da licima pamtim imena
Imenima dajem značenje...
Čula su me! – pa neće da me napuste

Kažu da u jesen pod kaput staje previše
promrmljanih traganja
kao da se izgovaranjem
nešto poravnava ili čini podnošljivim

Hodaš ka sve užim ulicama
dok se hodaње konačno ne svede na kuću
na toplo čaj supu krevet odsustvo

Na kraju dana neko će izbegavati da pređe raskrnicu
zbog vradžbine a neko baš posred
pokupiće šta se može
U inat tek paloj noći
ili naspram nadolazećeg svitanja

Kažu na kraju progleda se na unutra –

Sad još samo malo da se priča sa odsutnima
tim bulevarskim duhovima
udenutim značkama protoka vremena
Usana skrivenih iza kragne kaputa

Kažu da poruke idu bez prestanka
stižu slučajnima
ili baš onima kojima su namenjene
Ali što duže nema odgovora
to je više podmuklog spokoja

Na kraju dana jedino to ne ode –
Kada spustiš pogled
u malim kovitlacima vetra
lišće i smeće
i dalje se okreće.

ULAZAK U HRAM

Probudićeš se, glasovi će pevati u daljini
lišeni svake težine pokušaja ali i promašaja
Jutro će te progutati celog u jedinom zraku
koji će zatim obuhvatiti nebo pa onda opet tebe.

Istopićeš se u glasu kao da kopniš iznova
na suncu prošlih obećanja, ili onoga što ruka nije dotakla,
dok je biće snatrilu u još jednom pokušaju blagoveštenja –

Probudićeš se, glas će pozivati na gozbu,
obećanje da će žeđ biti najzad utoljena
Pronosiće pesmu blagoslovenih jer ne ide drugačije
I nad gorom izviće se lastavica
Kružiće oko leta kao oko nove radosti bez kajanja.

Kamera će snimati tu dramatično usporenu scenu, polako
Blagi vetar raznosiće pramenove kose, vozila u pokretu;
Pevaće se glasovima odabranih: Spoznaj!

A mislićeš: glava ti je još na onom istom krilu
dok u daljini pesma odjekuje, kao i prigušeni zvuk
zatvaranja vrata hrama –
Probudićeš se.

LETNJE VEČE U BRANZVIKU

Melbourne

U paralelnom životu još hodamo
skrajnutom ulicom
iza bučnog bulevara
povoda za zabavu
i recitujem ti jedino što umem
na drugom jeziku
drugom jeziku za tebe
drugim jezikom za nas
iznenada u tom mraku
među nepoznatim ulicama
samo da se bude negde
sa tobom samo negde
da se otkine deo života
U paralenom svetu sve su ulice nepoznate
ali koračamo njima zajedno
tvoje poznato moje nepoznato
tvoje nepoznato moje nikad
ni kasnije
pod svetlom
ni dole na plaži u pesku
prema okeanu
na vetru
drhtanje je dopiralo iznutra
U letnje večer recitujem ti jedino što umem
svaka reč se pretvara u ostani
ostanimo
i onda ostajemo
u tom stihu i u toj ulici
a naši životi nastavljaju dalje
bez nas

NEKO LEP I TIH

Krems

Mirno je popodne, to ne znaš, ali tako bi počelo barem jedno pismo
iz tuđine; rekli bismo stvarno iz daljine
U taktu dovoljno sporom, koraci po pločnicima,
časovima istorije, bajkoviti deo grada;
i kao da listam davno korišćenu čitanku –
Dugo u noć čitam, slova ispisana po stanu s pogledom na Dunav
Maše mi rukom zajedno s pejzažom, to znači:
piši što pre ili barem kad stigneš,

A dočekala me je magla prve zore,
s knjigama koje se čitaju dok se ne zaspi,
U planinskom gradiću, na rubu osame,
dok se ne utone podvučenom rečenicom
u prekogranične predele.

Neko lep i tih kao ti prošao je ulicom
Trebalo je mahnuti jer ko zna ko ti sad maše
na nekom drugom mestu,
Naši dvojnici lutaju svetom, mimoilaze se,
i vode možda baš tamo naše sanjane živote.

Slušaš unutrašnju melodiju, ona zadaje ritam pesmi;
Pevuši se u sebi, Dunav mirno i dalje protiče, i hladno je
Nešto se opet u meni dešava, lepo i tiho,
pa odluta do reke i njene sumaglice;
I onda još jedna noć pa dugo,
dugo recitovanje ne bi li se vazduh zgusnuo i s ove strane

Tako bi počelo bilo koje pismo i stiglo se do:
vidimo se uskoro, ili najsrdačnije,
Dok se ispisuju razglednice, nazdravlja likerom od kajsije

Ne znam šta me je spopalo, ovde sija sunce ali je i zima
I svuda te susrećem, tihost i lepota obavijaju me
zajedno s gradićem, tipično austrijskim;
Miriše na kobasice, kuvano vino i pomorandže
Tiho-bučno-predbožićno, ne može drugačije da se opiše.

Smešno je, kada se zaustavim na trenutak, na ulici,
sasvim je jasno da me ništa ne može sakriti –
Neko lep i tih; Pisaću ti uskoro jer je tvoje odsustvo
dovoljno inspirativno, kao i svitanja iznad rečne obale

Na vidikovcu isti zamak, još jedno buđenje,
i oblaci što se namah stvore i iščile:
Tamo si, s maglama na drugoj strani moje strane:
Dunava, tuđine, a domovine.

SVETLOST SE UVEK VRAĆA

Dok tumaraš po stanu, izlaziš u hodnik kuće, pa otvaraš vrata:
njena blistavost u podne ili nežni purpur
kojim se gasi pred kraj dana;
Onda opet koračaš u polumraku, ređaš knjige
Praviš se da te više ne opsedaju ta stanja –
ne sanjariš niti si zanesena,
Ređaš nova i stara izdanja kao da zidaš višespratnicu,
sa nekolicinom poznatih stanara.

Pomišljaš da pošalješ poruku, pa pogledaš album
fotografija s prošlogodišnjeg letovanja –
Odustaješ, ko još veruje tim detinjarijama,
sentimentima... a ti veruješ i preistoriji sentimentata!

Opsedaju te naslovi kao rasporedi stvari,
pre nego što utoneš u san ~~kao zaklana~~
Sklapaš kapke verujući, severna hemisfera
izbaciće trepavicu na južnoj strani;
dunućeš triput u nju među prstima
i zamisliti želju, za svaki slučaj.

Svetlost se uvek vraća *uvek se vraća*,
kružiš unutrašnje putanje dok mantraš satima;
I onda kada te je jednom pratila iz kola pored okeana,
u tvom zimskom letovanju, i sada,
kada proviruješ na ulicu da zavarаш neizlaženje iz stana,
i u knjigama s flekama od kafe, soka i plakanja –

Onda opet tumaraš, malo živčaniš, pa kažeš sebi: ipak si hrabra!
Još jednom se hvata ta pokožica, na vidljivu ranu –

Svetlost se vraća, uskoro ćeš to mumlati i u snu,
Uvek se vraća uvek uvek se vraća
nežni purpur što pulsira kao još mlada koža
na kojoj zarasta ne tako sveža rana.

LUTKA

Možeš da osetiš napetost, provlači se kroz konac,
čepka pincetom i dubi crvenilo oko trna
dok iritira kožu palca; Nema opsena ni dimnih zavesa
samo nervozni pokreti dok otkrivaju osećanja
A nema ni osećanja
nego registratora s neispostavljenim računima
uzaludnim porukama
čekaj me ili možda ne dolazim
Nema problema
osim stvarnih
~~trn u palcu seva~~

Ipak napetost raste u senci tek olistalog oraha
i prvog cvetanja trešnje
Uvlači se u šumove mora iz prašnjave školjke
u uglu sobe i raste nazad u nelagodu tela

Dišem duboko dok ušivam koncem omiljenu majicu
okrnjenu na rubovima ~~iglom koja je kopala po prstu~~
Dok brišem prašinu sa kutijica i u njima
krišom ostavljenih poruka
Kopam uporno trn iz palca koji neće napolje

Učili smo istu tehniku i šivenja i veštačkog disanja
domaćinstvo eksjugoslavija
nad lutkom kojoj je život dalo desetine generacija
Smejali smo se žvalavljenju veštačke žene
jarkocrvenih rubova usana –

Zašto uopšte praviti stih o tome
kad postoje mnoge nepoetske realnosti
Možda jer se osećam kao lutka

kroz koju napetost provlači iglu
kao kroz majicu koju uporno nosim i krpim
kao da krpim *drugost* na sebi i zašivam
a ona se iznova raspara

Možeš da osetiš i konac i iglu i trn i palac
i bolno crveno mesto
Tupost nakon određenog broja pokušaja
Kroz prozor se život i dalje izdiže
Iz senke tek olistalog oraha
još jednog započetog kruga nadanja
Neki drugi klinci uče prvu pomoć
dodirujući jarkocrvene veštačke usne –

Kad na kraju svedeš račun tih sitnih *poslova*
dođe ti da pitaš: je li ona lutka konačno oživela?!
A odavno si prošla taj kurs iz veštačkog disanja.

INSTANT PESMA

5 minuta buncanja

Danas nastavljam da čitam, pišem koliko moram, podstaklo me
brojanje koraka, krugova opisanih oko neraspoloženja
Kratki gutljaji, a za njima i trzaji iščekivanja,
Instant saznanja!

Slova sve češće igraju pred očima, kao greške
usled poluslepog kucanja, gotovo na istim mestima
posrću od promene značenja
Ali znam, brzina nije jednaka preciznosti, niti je
veština dovoljna za tačnost;
Ništa od toga sad, ponovo čitalac na kratko,
gustiš jezika *moja supa iz kesice*.
Stare knjige ređam na nove police, na proleće,
pa rekonvalescentски prekidam kratkim šetnjama, krišom,
u krugu ulice ~~jer traje zabrana kretanja~~

Danas nastavljam da pišem, mada misao beži na drugu stranu,
Onda guštam trenutak, stresem se pomalo od hladnoće,
pri pomisli da doživljeno treba evocirati, smestiti u sliku,
prosuti *slova iz supe*.
Vraćam se pogledom na police,
jezik traži britkost ili meku ironiju,
a stih udara u *tambur i kalambur*

Za to vreme ljudi se smeju, ispijaju pića, plaču i dernjaju –
kako ko u svome – doživljava nekretanje!
Nad papirom cedim čitalačko sa stvaralačkim,
popisane sitnice iznenadne usmerenosti na sebe, u doba *korone*;
Onda konstatujem, mačka se lenjo proteže i leže pored mene,
Umiva se, dok obe stvarnosti jezikom dekonstruiše.

U PREDVEČERJE

Trebalo bi napisati pesmu o tome
kako se sedi na krovu dvospratnice,
nakon četrdeset i osam sati nekretanja,
osluškuju zvukovi oseća blaga predvečernja jeza

Trebalo bi pomenuti da se pije pivo
i čita Kuburić* s *pesmama iz dvorišta*
Pesnik isto tako sluša zvukove iz komšiluka
zov mačaka i lavež pasa
Sluti na leto pa mu njište konji u ušima
Voli da *zapišava* dvorište
dok ostali spavaju, a grmi i pada kiša

Eh, da padne kiša, da zagrmi događajem bilo čega
Nasmejem se, kažem *stvarno si blesav, Kuburiću!*
Leto je uvek dobar motiv druže pesniče
Zabavljamo se zajedno kroz pesmu u predvečerje

Ali trebalo bi registrovati
i sitno prćkanje oca u radionici,
majčine dijaloge sa životinjama
U našem dvorištu šrafovi šrafčigeri naređane cigle
ostale skalamerije
Domaćinski krajolik
Kakofonija

Pivo se brzo prazni
Moj pogled je ravan krovova grada
buduće nesanice
Noći što će pasti tiho na domove,

* Đorđe Kuburić, pesnik, knjigu je objavila *Povelja* iz Kraljeva (2016).

poređati nevidljive linije
One u kojima se ukrštaju trzaji i smiraji,
plač i smeh s bukom ispod mozga,
iako je život ovog puta na pauzi ~~rekli bi na čekanju~~

Onda tišina – teška jednina
ovog predvečerja
u pesmi o tome kako, u stvari, nemir izbija
i onda se opet smanjuje onako kako
se prazni čaša:
povremeno ustalasana linija.

CLOSE READING

I

Približavamo se granici mogućeg i nepoznanice
Ta teorija se može poredati nalik fićocima pelinkovca
dok gasi desetu cigaretu i u tome nema daljeg značenja
Možda je to prečica do trenutka kada će se održati govor
sa desetog sprata stanovnicima naselja
iz sveg grla a višeslojnih značenja
o bratstvo-sestrinstvu i građanskim pravima
sa poezijom ili bez nje
~~Da on se opet dere!~~

II

Približavamo se granici između dva sela
pre nego što prelazimo magičnu liniju kopna
i predela gde počinje more
Biće to uvek u kasnoletnja svitanja s pogledom
na nekadašnja udruživanja *drugovi i drugarice*
Pročit ćemo nekog kako se beše zove
avangardnog anglosaksonskog pesnika
čiju knjigu jedino ti imaš
i popušiti piljevinu pokupljenu sa dna fioke

III

Prepoznaćemo se po mnogim opštim mestima
Tumačenjima onog juče ili danas ili sutra
Kusaćemo supu od bakalara i dešavaće se opet urlanje
~~svaki put bude tako~~ uz pišanje uz vetar uz pevanje
dok sviramo instrumente ili zvečimo kao zvečke
Onda postane i toga prekoviše:
vraćamo se na soliranje sa desetospratnice
~~Pesnik se i dalje dere~~

IV

U neko veće sedećemo i teorijom reda-po-red
rašćlanjavati i naše blisko i svačije tuđe
Poezija će dobiti lice fićoka smehotresa ili zamah krila vetruške
Teško opisano stanje između govora i tišine
u prekomernom osećanju života i ponovnom čitanju
~~jer su nas tako učile studije~~

V

Dok gomba hleb ili priprema crve i zabacuje udicu
vozim bicikl prema špicu dve obale i kopna
Dešavaju nam se jedine stvarnosti na moru
Oboje tonemo u plavo i ostrvlje da bliže od toga ne može

POSLEDNJI DAN LETA

oko nas je kružila raspevana patka na reci
i za njom jata gusaka i labudova
protezali su se po mirnoj vodi u toplo popodne
smejali smo se mojim obrvama i malo manje
lošem vinu, razvlačili žvaku ružičastu kao skori zalazak sunca
rekla si ne budi tako namrgođena i pevala se već dosadna pesma
zar je vino zaista loše? – i to je bolje nego priča
kako su tek naseljene labudove na reci pojeli gladni hrane
ali ne i lepote jedno jutro pre nekoliko godina
a zimsko jutro sve je bliže kako prolazi
ovaj poslednji dan leta dok čuvamo u mislima
tih par godina za nas

događa se nešto na reci, gori guma, psi skaču u vodu,
ljudi žmirkaju prema zalasku, pričamo o veslanju
i čamcima spokojno poređanim duž obale
ne budi tako namrgođena kažem sebi biće dovoljno
tmurnih dana, nepomičnih jutara u koja se zuri
kao u tačku u zidu što je buši kiša

kruži raspevana patka malo smešna i paradna
i za njom jato gusaka, protežu se noge ispod stola
pogledi po mirnoj vodi u toplo popodne
vitka su i tanka stabla s druge strane obale
na koju nikako ponovo da pređemo, ni u mislima,

na reci se uvek nešto događa, psi neumorno skaču u vodu,
brundaju motori, gori nebo od zašlog sunca...
sutradan je već zima, treba ponovo pronaći neki smisao,
ipak su nedaleko odavde onomad pojeli te nesrećne labudove,
niko više to i ne pominje.

O PESNIKINJI

Jasmina Topić piše poeziju, prozu, književnu kritiku, kolumne i eseje.

Pesničke knjige: *Suncokreti. Skica za dan* (1997), *Pansion. Metamorfoze* (2001), *Romantizam* (2005), *Tiha obnova leta* (2007), *Dok neko šapuće naša imena* (2012) i *Plaža Nesanica* (2016).

Objavila je priče u zbornicima: *Projekat Kortasar* (2003), *Leksikon božjih ljudi* (2010) i *Kod srpskog pisca* (2011).

Esej na srpskom i nemačkom *Osvajanje manje važnih istina* objavljen je u knjizi *Grenzverkehr III / Aufbruch – Wohin?* (Dra-va, Klagenfurt, 2012).

Koordinator je i jedan od urednika pesničke edicije *Najbolja* Udruženja književnika i književnih prevodilaca Pančeva, kao i glavna urednica *Rukopisa* (Dom omladine Pančevo) – zbornika poezije i kratke proze mladih s prostora ex-YU.

Pesme su joj prevedene na više jezika i objavljivane u izborima srpske i ex-jugoslovenske savremene poezije. Poslednja u nizu je antologija savremenog srpskog pesništva *Cat Painters (Dialogos)*, New Orleans, USA, 2017). Napravila je multimedijalnu prezentaciju poezije na srpskom i engleskom u vidu poetskih video zapisa (2009) i audio CD *Languages of poetry* (2014) – snimak njene poezije na nekoliko jezika koje čitaju maternji govornici, za potrebe završne izložbe stipendista RONDO programa u Gracu.

Dobitnica je nekoliko rezidencijalnih programa za pisce: Kultur Kontakt (Beč, 2008), Kamov (Rijeka, 2012), Tirana in between, Tra-duki (Tirana, 2013), RONDO (Grac, 2014), Create in residence (Švedska, 2014), AIR Krems NÖ (2019), Reading balkans, Sarajevo (2020). Dobitnica je nagrade za poeziju „Duškovićeve zvona“ (Pančevo, 2002). Za knjigu *Pansion. Metamorfoze* dobila je nagradu „Matićev šal“.

Detaljne biografske odrednice i odlomci tekstova dostupni su na sajtovima:

<https://jasminatopic.sitey.me/>

<https://soundcloud.com/jasmina-topi-1>

SADRŽAJ

U letnji dan	5
--------------------	---

I

Melanholične znamenitosti.....	9
Sumrak je.....	10
Pain-cakes	11
U danima kada se jede slatko	12
Pišem ti pismo pišem ti poruku	13
Uklanjanje dokaza	14
Kako je danas komunicirala	15
Prijatelji	17
Jadransko plavo.....	18

II

Proživeti unazad.....	21
-----------------------	----

Paprat i eukaliptus	23
Kako izgleda odlazak	25
Držala je tvoju ruku na ivici svetla.....	27
Kratki rezovi	28
Pada kiša nad okeanom.....	29

III

To što ti se radujem	33
----------------------------	----

Jadran.....	35
I (<i>Svet se prebacio na drugu stranu boka</i>)	36
II (<i>Bilo je dovoljno poneti peškir</i>)	37
III (<i>Skriveno ostrvsko groblje</i>)	38
IV (<i>Trebalo je napraviti spisak pročitanih knjiga</i>).....	39
V (<i>Znaš koliko dugo treba da se sjediniš s krajolikom</i>).....	40
VI (<i>Kad zaboraviš juli onda pošalji razglednicu</i>)	41
VII (<i>Dolazi u ponavljanjima</i>)	43

IV

Razigrane laste	45
-----------------------	----

Bez patetike	47
Poziv	49
Ti samo budi dovoljno daleko	51
Novembar je mesec truljenja	53
Novi prozor, stara vrata	54
U prolazu	55

V

U redu za polazak u materinu	59
------------------------------------	----

Uputi joj pozdrav, Aleksandriji koja odlazi	62
Ustaješ u noć	63
Šta je to noć donela?!	65
Nije svaki drhtaj od hladnoće	66
Glasnici	67
Na kraju dana	69
Ulazak u hram	71

VI

Letnje večer u Branzviku	75
--------------------------------	----

Neko lep i tih	76
Svetlost se uvek vraća	78
Lutka	80
Instant pesma	82
U predvečerje	83
<i>Close reading</i>	85
I (<i>Približavamo se granici mogućeg i nepoznanice</i>)	85
II (<i>Približavamo se granici između dva sela</i>)	85
III (<i>Prepoznaćemo se po mnogim opštim mestima</i>)	85
IV (<i>U neko večer sedećemo i teorijom reda-po-red</i>)	86
V (<i>Dok gomba hleb priprema crve i baca u udicu</i>)	86

VII

Poslednji dan leta 89

O pesnikinji 91